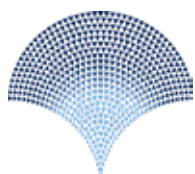

דו"ח מעקב

הקמת ועדה בין-משרדית למיפוי האתגרים
והפעולות הנדרשות לצורך שימור ומיפוי
בתי עלמין יהודיים בתפוצות
על החלטת ממשלה 4529 מיום 17.3.2019

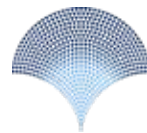
מאי 2020

CECI

Citizens' Empowerment Center in Israel
A Government that works. For us.

המרכז להעצמת האזרח
ממשל שעובד. בשבילנו.

אודות המרכז להעצמת האזרח **CECI**

המרכז להעצמת האזרח הינו עמותה הפועלת בתחומי הממשל, ועוסקת באפקטיביות המגזר הציבורי ויכולות הביצוע של הרשות המבצעת. המרכז מתמקד בתהליכי יישום מדיניות, ובהיבטים שונים הקשורים לתפקוד הממשל ויכולתו לממש ולהוביל שינויים לטובת הציבור. במסגרת זו, מפעיל המרכז את מיזם "המוניטור", הכולל מעקב וניטור אזרחי אחר יישום החלטות ממשלה וחוקי כנסת והנגשתם לציבור.

"המוניטור" מסייע בהבנת תהליכי ממשל ויישום מדיניות באמצעות יצירת תשתית ידע רחבה, אמפירית ואינטגרטיבית של תהליכי יישום ההחלטות. מטרת "המוניטור" היא לקדם את שיוב עבודת הממשל בישראל ולהגביר את ההיכרות והמעורבות האזרחית בתחומי העשייה של המגזר הציבורי.

דו"ח מעקב

**הקמת ועדה בין־משרדית למיפוי האתגרים והפעולות הנדרשות
לצורך שימור ומיפוי בתי עלמין יהודיים בתפוצות**

החלטת ממשלה 4529 מיום 17.3.2019

מאי 2020

נכתב על ידי התחקירנית רגב אורשל ובהנחיית עינת קורן ומיכל שטרנברג
מצוות ממשל במרכז להעצמת האזרח

קצרצר מנהלות

החלטת הממשלה 4529 – "הקמת ועדה בין-משרדית למיפוי האתגרים והפעולות הנדרשות לצורך שימור ומיפוי בתי עלמין יהודיים בתפוצות" שהתקבלה בממשלה במרץ 2019, ביקשה להתחיל תהליך מחשבה ועבודה לגבי הטיפול והשימור של כ-10,000 בתי קברות יהודיים הפזורים בעולם שאינם מטופחים ורבים מהם נמצאים בסכנה.¹ ההחלטה איננה מיושמת בכלל (0% יישום) עד לכתיבת דוח זה, מעל לשנה לאחר קבלתה.

פורס מזיור: חסם זה מתאר מצב בו "כוח עליון" אשר איננו בשליטת העוסקים במלאכה מונע את יישום המדיניות ומהווה חסם. במקרה זה בחירות מתמשכות והעדר הקמת הממשלה במשך למעלה משנה הביא להעדר יישום.

טבלה מסכמת

סעיף	מהות הסעיף	מה נעשה	סטטוס יישום
א 1-2	הקמת ועדה ייעודית למיפוי האתגרים והפעולות הנדרשות על מנת לבחון את המשך הטיפול בבעיית שימור בתי העלמין היהודיים בתפוצות והצעת מתווה	הוועדה אכן הוקמה ואף נפגשה פעם אחת אך בשל העדר הממשלה מסוף 2018 ועד לכתובת שורות אלו עבודת הוועדה נפסקה ותתחדש עם הקמת הממשלה	לא יושם
2	אישור הממצאים על ידי הממשלה הבאה	בהעדר ממשלה, פעילות הוועדה נפסקה	לא יושם

רקע להחלטה

מחוץ למדינת ישראל נמצאים כיום כ-10,000 בתי קברות יהודיים הפזורים ברחבי אירופה, מדינות ערב ועוד. רבים מהם אינם מטופחים, מגודרים או משומרים. כ-65% מבתי הקברות נמצאים בסכנת היעלמות או הרס על ידי פעילים אנטישמיים, או בסכנת בניה מאסיבית של הרשויות המקומיות הזרות עקב עליית ערך הנדל"ן של שטחי בתי הקברות.² מלאכת שימור בתי הקברות נעשית על ידי ארגונים פרטיים ובמימון ממשלות זרות שבתי הקברות נמצאים בשטחן. עם זאת, תמיכת הממשלות הזרות תלויה בדינמיקה הפוליטית המקומית, ואינה בראש סדר העדיפויות התקציבי שלהן. במקביל, בישראל, אין גורם ממשלתי יחיד אשר יאסוף את הנתונים ויבצע בקרה מתמשכת.³ במאי 2018, הנושא הועלה על ידי ח"כ קסניה סבטלובה במהלך ישיבה של ועדת העלייה, הקליטה והתפוצות. לאחר מספר מקרי חילול נוספים מאז פגישת הוועדה,⁴ התקבלה בחודש מרץ 2019 החלטת ממשלה 4529⁵ המחליטה על הקמת ועדה בין משרדית למיפוי האתגרים והפעולות הנדרשות לצורך שימור ומיפוי בתי עלמין יהודיים בתפוצות. את הוועדה מרכז המשרד לשירותי דת.

1. פרוטוקול ועדת העלייה, הקליטה והתפוצות, 16.05.2018. <https://main.knesset.gov.il/Activity/Committees/Immigration/Pages/CommitteeAgenda.aspx?tab=3&ItemID=2069744>
2. פרוטוקול ועדת העלייה, הקליטה והתפוצות, 16.05.2018.
3. פרוטוקול ועדת העלייה, הקליטה והתפוצות, 16.05.2018.
4. הקמת מגרש ספורט על שרידי בית העלמין בקזימיז'דולני בפולין (1.7.18), חילול ציון קברו של האדמו"ר רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה בעיר אוסטרובייץ בדרום מזרח פולין (21.9.18), חילול בית העלמין היהודי "הרליסהיד" ליד שטרסבורג בצרפת (10.12.18), חילול קברים בעיר יוסוקה מזבייצק בצפון מזרח פולין בעת הרחבת תחנת אוטובוס (23.12.18), ריסוס צלבי קרס על אלפי מצבות ליד שטרסבורג בצרפת (19.2.19), השחתת שני בתי עלמין יהודיים סמוך לעיר ורוצלב בדרום מזרח פולין (20.2.19).
5. החלטת ממשלה 4529, "הקמת ועדה בין-משרדית למיפוי האתגרים והפעולות הנדרשות לצורך שימור ומיפוי בתי עלמין יהודיים בתפוצות" מתאריך 17.03.2019, https://www.gov.il/he/departments/policies/dec4529_2019

פירוט סעיפים ההחלטה וסטטוס יישומם

1. הקמת ועדה ייעודית למיפוי האתגרים והפעולות הנדרשות

סעיף א' בהחלטת הממשלה קבע כי על מנת לבחון את המשך הטיפול בבעיית שימור בתי העלמין היהודיים בתפוצות, תוקם ועדה בין-משרדית בהשתתפות גורמים מקצועיים מטעם מזכירות הממשלה, מנכ"ל משרד החוץ, מנכ"ל משרד התפוצות, מנכ"ל המשרד לשיתוף פעולה אזרחי, סגן השר יעקב ליצמן, יו"ר ההסתדרות הציונית העולמית ויו"ר הסוכנות היהודית לא"י.

סעיף א'1 בהחלטת הממשלה קובע כי הוועדה תמפה את האתגרים והפעולות הנדרשות תוך שימת לב לסמכויות המדינות הזרות שבתי העלמין נמצאים בשטחן.

סעיף א'2 בהחלטת הממשלה קובע כי הוועדה תכין מתווה המפרט את האופן שבו ניתן מענה לפתרון האתגרים והפעולות הנדרשות כאמור בסעיף א'1.

סטטוס: לא יושם.

הוועדה אכן הוקמה ואף נפגשה לראשונה ביולי 2019. עם זאת, עקב תקופת הבחירות הממושכת הופסקה פעילותה באופן זמני, והיא טרם ביצעה את המשימות המוטלות עליה. על פי המשרד לשירותי דת, הוועדה צפויה לחדש את פעילותה כאשר תקום ממשלה חדשה בישראל.⁶

2. אישור הממצאים על ידי הממשלה הבאה

סטטוס: לא יושם.

כאמור בסעיף א', בהעדר ממשלה בישראל, פעילות הוועדה הופסקה ולכן, לא ניתן היה להסיק מסקנות בנושא ולאשר את הממצאים של הוועדה.⁶

מסקנות ותובנות

החלטת הממשלה 4529 – "הקמת ועדה בין-משרדית למיפוי האתגרים והפעולות הנדרשות לצורך שימור ומיפוי בתי עלמין יהודיים בתפוצות" שהתקבלה בממשלה במרץ 2019, ביקשה להתחיל תהליך מחשבה ועבודה לגבי הטיפול והשימור של כ-10,000 בתי קברות יהודיים הפזורים ברחבי אירופה, מדינות ערב ועוד. רבים מהם אינם משופחים, מגודרים או משומרים ואף נמצאים בסכנת היעלמות או הרס על ידי פעילים אנטישמיים, או בסכנת בנייה.⁷

ההחלטה איננה מיושמת בכלל (0% יישום) עד לכתיבת דוח זה, מעל לשנה לאחר קבלתה, בשל העדרה של הממשלה והתמשכות תהליך הבחירות והקמת הממשלה. זאת למרות שמונה גורם מתכלל הממונה על יישום ההחלטה, והחל תהליך היישום אך הוא לא בא לסיומו.

פורס מזיור: חסם זה מתאר מצב בו "כוח עליון" אשר איננו בשליטת העוסקים במלאכה מונע את יישום המדיניות ומהווה חסם. במקרה זה בחירות מתמשכות והעדר הקמת הממשלה במשך למעלה משנה הביא להעדר יישום.

6. דוברות המשרד לשירותי דת, <https://www.gov.il/he/departments/news/emeteriesinasternuropearedisappearin>

7. מתוך תגובת המשרד לשירותי דת לפניית המרכז להעצמת האזרח מתאריך 15.01.2020

8. מתוך תגובת המשרד לשירותי דת לפניית המרכז להעצמת האזרח מתאריך 15.01.2020

9. פרוטוקול ועדת העליה, הקליטה והתפוצות, 16.05.2018,

<https://main.knesset.gov.il/Activity/Committees/Immigration/Pages/CommitteeAgenda.aspx?tab=3&ItemID=2069744>

